

Les autocràcies i la intel·ligència artificial

Són millors les autocràcies o les democràcies per fomentar la innovació i el desenvolupament, fonts del benestar social? La qüestió ha estat sobre la taula diverses vegades. En un moment donat es va arribar a pensar que el sistema comunista soviètic seria superior a les democràcies liberals. L'esfondrament de l'URSS, malgrat els seus avenços científics, va deixar clar que la idea era un miratge. Més recentment, s'ha postulat que el sistema dirigista de capitalisme d'estat de la Xina podia superar l'occidental. De fet, s'ha proposat que les democràcies adoptessin missions econòmiques de manera similar als objectius econòmics que adopta el Partit Comunista Xinès. L'exemple demostraria que les receptes econòmiques neoliberals tenen alternativa.

L'èxit del creixement xinès no es pot negar. La Xina ha crescut més d'un 8% de mitjana anual entre el 1980 i el 2019, ha desenvolupat tecnologia pròpia, ciència de frontera i grans companyies innovadores com Tencent, Alibaba i Huawei. Aquesta última anava pel camí de tenir una posició dominant en la tecnologia 5G abans de les sancions imposades pels EUA. S'esmenta també el potencial avantatge de la Xina en intel·ligència artificial, amb un gran impacte no només en recerca i economia sinó també en el camp militar.

L'argument clàssic que s'ha fet servir per mostrar la superioritat de les democràcies liberals i l'economia de mercat és que la planificació no pot suplantar el mercat com a mecanisme d'assignació de recursos. La raó és que el sistema de preus en un mercat competitiu dona els senyals apropiats per guiar les decisions de consum, producció i inversió. Aquest era el taló d'Aquil·les del sistema soviètic. Ara bé, a la Xina hi ha mercat, encara que dirigit. Però en un règim autocràtic els inversors privats poden ser expropiats per decret i sense recurs. És un problema conegut. Una vegada una inversió està feta, el regulador pot canviar els termes de remuneració a la baixa; i, portat a l'extrem, en una autocràcia pot arribar a confiscar la inversió. Hem vist com a la Xina les grans plataformes tecnològiques eren

XAVIER VIVES

ECONOMISTA I PROFESSOR DE L'IESE

castigades per deixar clara la supremacia del Partit Comunista, això sí, sota el paraigua de la inclusió i el manteniment de mercats competitius. El cas de la fallida sortida a borsa d'Ant Financial (ara Ant Group, braç financer d'Alibaba), bloquejada per Pequín fa tres anys, és paradigmàtic. El seu fundador, Jack Ma, ha cedit finalment el control d'Ant Group. D'altra banda, els acadèmics estan tan pendents de les indicacions i reconeixements dels funcionaris del règim com de publicar en revistes científiques. Darrere d'aquestes

IMATGE: GETTY / FOTOMUNTATGE: XAVIER BERTRAL

Els autòcrates es beneficien del control que proporciona la intel·ligència artificial i les empreses innoven per satisfer les demandes del govern

decisions no hi ha l'eficiència econòmica sinó la voluntat de control de la societat.

Aquests elements ens indiquen que una autocràcia no és el millor entorn per a la innovació. Al cap i a la fi, el lliure pensament és a la base del progrés científic i seguir la línia del partit pot ser contradictori amb innovar. Un exemple seria el poc èxit en el desenvolupament de vacunes efectives contra el covid-19. Però potser no sempre és així. La visió convencional que autocràcia i innovació no van juntes es posa en qüestió en el cas de la intel·ligència artificial (IA). El professor de Harvard David Yang, en un estudi dels contractes públics a la indústria de la IA de reconeixement facial xinesa, mostra que els afanys de supervisió i control de les autocràcies i les innovacions de les empreses de IA es reforcen mútuament. Els autòcrates es beneficien del control que proporciona la IA quan hi ha agitació social i les empreses contractades innoven més tant per satisfer les demandes del govern com pel mercat. A més de la gran inversió estatal

en IA, cal tenir en compte que el gran nombre d'habitants de la Xina proporciona dades massives, i que els investigadors no tenen les restriccions de respecte a la privacitat d'altres països. Això explicaria el lideratge de Pequín en la tecnologia de reconeixement facial.

La Xina de Deng Xiaoping s'encaminava cap a l'obertura al món, sobretot des d'un punt de vista econòmic i d'expressió d'idees, encara que dins del Partit Comunista. El creixement de la Xina després de Deng es va basar en la transferència de tecnologia de l'Oest, grans inversions i produir per exportar. L'obertura es va transformar en més control estatal de la vida social amb l'arribada al poder de Xi Jinping el 2012. El Partit Comunista Xinès havia de controlar una societat

que estava desenvolupant una potent classe mitjana que podia demanar una obertura democràtica.

En resum, encara que un sistema de llibertats en el marc de la democràcia liberal fomenta més la innovació en general, hem d'estar atents a aquells aspectes de la tecnologia que estan alineats amb els desitjos de control de les autocràcies.